

De militair in de 3D

Majoor P. B.M.J. Pijpers

De laatste edities van de Militaire Spectator hadden veel aandacht voor de *Comprehensive Approach*. Een goede zaak! De aanleiding was echter niet altijd even positief. Enerzijds zijn actoren zoals het ministerie van Buitenlandse Zaken (Buza) en 1(GE/NL) bezig om de *interagency*-gedachte te operationaliseren. Anderzijds komen uitspraken over de rol van de militairen binnen de Comprehensive Approach (CA) ongelukkig in de media. Of ze onduidelijk zijn geuit of onduidelijk zijn gemaakt, laat ik in het midden. Het feit dat de uitspraken van minister Hillen over de rol van de militairen in de 3D voor meerdere uitleg vatbaar zijn is op zich al ongelukkig genoeg.

In deze column wil ik proberen de discussie over CA, en vooral de gehanteerde argumenten, te duiden. Ik beoog hiermee aan te geven dat verschillende gedachtelijnen door elkaar worden gebruikt, wat de discussie over de CA niet gemakkelijker maakt.

Wat is nu de rol van militairen in de CA? Moeten we meer militair of meer 3D zijn?¹ Of moeten we ‘3D kinetisch voorwaarts’?² Naar mijn mening zijn er twee uitersten te onderkennen in het spectrum van civiel-militaire samenwerking. Het ene uiterste, plan A, is de situatie waarin een regeringsbrede probleemanalyse is gemaakt, alsmede een *whole of government* oplossing. Iedere actor heeft een rol, en de eindsituatie is realistisch en uitvoerbaar. De militaire component is hierin de *military broker* ofwel een instrument dat

je inzet voor heel specifieke veiligheidszaken. En omdat we een regeringsbrede inzet hebben, kan dat soms zelfs worden aangevuld met non-gouvernementele organisatie, die de bestuurs- en ontwikkelingszaken oppakken. In militaire termen zou je kunnen zeggen dat de militairen de *supporting command* zijn.

Bij plan B staat in de artikel 100 brief dat Nederland een bataljon Luchtmobiel of een fregat naar een crisis stuurt voor 24 maanden. Geen regeringsbrede analyse; niet kijken naar oorzaken, maar enkel symptoombestrijding. En ook geen andere actoren *on the ground* behalve militairen. Cru gezegd ben je als militair commandant de enige vertegenwoordiger van de internationale gemeenschap. Jij moet alles doen, met iedereen praten, alle lintjes doorknippen en schildjes ophangen bij de scholen: de verpersoonlijking van de CA. Ofwel, de militair als *supported command*.

Kijken we nu naar enkele gehanteerde argumenten in de discussie over de rol van de militairen in de 3D.

- ‘De 3D-benadering is integraal onderdeel van de militaire operatie’. Een veelgehoorde kreet en waarschijnlijk goedbedoeld, maar wel een duidelijk argument dat thuishoort in plan B. De militairen moeten het voortouw nemen. En alle acties dienen in het militaire plan geïntegreerd te zijn, met als resultaat dat de militaire commandant enkele adviseurs meekrijgt op het gebied van SSR, landbouw, et cetera. Leuk, maar daar helpen we een crisisgebied echt niet mee. Immers: de militairen kunnen zich niet focussen op hun kerntaak – het leveren van basisveiligheid – en hebben

¹ Klein, G. Niet méér militair, maar méér 3-D. *Militaire Spectator* 180 (2011) (10) 456-457.

² Scholtens, R. Het credo van de krijger: 3D kinetisch voorwaarts! *Militaire Spectator* 180 (2011) (10) 458-459.

te weinig kennis en capaciteit om door te pakken op andere 3D-terreinen.

- ‘Opbouwen is een essentieel onderdeel om het doel van de missie te bereiken. Deze militaire taak wordt uitgevoerd door CIMIC met allerhande *subject matter experts*’. Wederom een plan B-argument. Doordat de overige actoren niet in het gebied zijn heeft de militaire commandant behoefte aan een sterke CIMIC-component. De vraag is hier echter of je energie moet steken in een gelikt CIMIC-center of liever in een werkbare samenwerking met BuZa en OS, die veel beter zijn geëquipeerd voor het ‘opbouwen’.

- ‘Militairen terug naar de *core business*’. Dit argument hoort bij plan A, in die zin dat het een verkapte oproep is aan de andere ministeries om hun steentje bij te dragen. In Nederland lossen we problemen integraal op met meerdere ministeries, of het nu gaat om nationale terrorismebestrijding of illegale asielzoekers. Dit zijn vormen van CA waar ook burgerinitiatieven of kerken aan meewerken. Gaan we echter problemen oplossen in het buitenland, dan is er maar één verantwoordelijk ministerie. Het hier genoemde argument neemt stelling tegen dit verschil in optreden in binnen- en buitenland.

- ‘3D is de core business van defensie’. De essentie van een krijgsmacht is niet de geïntegreerde aanpak. De essentie zit in zaken als de zwaarmacht van de staat, het bewaken van de territoriale integriteit. Boven op deze basistaken dient de krijgsmacht absoluut oog te hebben voor de 3D-benadering, maar te stellen dat het haar core business

is, gaat wat ver en is dan ook duidelijk een plan B-argument.

Het wegzetten van de gebruikte argumenten naar de twee uitersten in het scala van civiel-militaire samenwerking verduidelijkt wellicht, maar levert geen oplossing, geen *silver bullet*. Een oplossingsrichting creëer je door met elkaar te praten, ook na de wittebroodsweken, wat goed naar voren komt in de bijdrage van Offermans en Brosky.³ Essentieel in hun verhaal is dat het niet alleen gaat om de civiel-militaire samenwerking, maar vooral om een shift in focus van ‘gevolgen’ naar ‘oorzaken’ en van ad hoc werkgroepjes tijdens een missie naar structurele samenwerkingsverbanden tussen de verschillende actoren voorafgaande aan een missie.

De vraag is nu of we de eerste vruchten van de CA overboord moeten gooien en proberen om de crisis met onze *hands on mentality* zelf te beslechten? Of gaan we werken aan onze relatie met BuZa, met alle confronterende gesprekken van dien, maar wel met het perspectief op een verbetering van de situatie op lange termijn? Mijn mening laat zich raden.

En onze minister? Was hij bezig om Defensie weer op plan A te richten? Of had hij wellicht een heel andere reden om zijn uitspraak te doen? Wellicht had dat meer te maken met interne partijpolitiek of met de bezuinigingen bij Defensie, dan een bijdrage te willen leveren aan het idee van de CA. ■

3 Offermans, S. en J. Brosky. Project Common Effort, een praktische manier van comprehensive trainen? *Militaire Spectator* 180 (2011) (10) 424-430.